

Joanna Wojciechowska-Kucięba

WZORNICTWO I PATENTY SPÓŁKI CZERSKI I JAKIMOWICZ

Zakłady Przemysłowe Drzewne Bondyrz założone zostały w 1919 r. jako spółka pomiędzy Łukaszem Lucjanem Kojem, Stanisławem Czerskim i Szczepanem vel Stefanem Jakimowiczem, a zarejestrowano je w Sądzie Okręgowym w Zamościu pod nazwą Polski Przemysł Drzewny, Koj, Czerski i inżynier Jakimowicz, spółka firmowa. Początkowo siedziba firmy znajdowała się w Zwierzyńcu w powiecie zamojskim, gdzie była stolarnia, a później w nieodległym Bondyrzu. Natomiast biuro i centrala firmy mieściły się w Zamościu przy ulicy Przybyszewskiego 2. W lutym 1927 r. odszedł ze spółki Łukasz Lucjan Koj i w tym też czasie zmieniono nazwę na Zakłady Przemysłowe Drzewne Bondyrz inżynier Szczepan Jakimowicz i Stanisław Czerski, spółka firmowa, w Zwierzyńcu.

Spółka Czerski i Jakimowicz rozwijała się na tyle prężnie, że do wybuchu II wojny światowej należały do niej: fabryka mebli giętych w Bondyrzu¹, fabryka mebli i deseczek we Lwowie Kozielnikach², tartak w Zamościu, młyn w Bondyrzu, skład fabryczny sprzedaży mebli w Zamościu, skład fabryczny sprzedaży mebli w Warszawie, sklep spożywczy w Zwierzyńcu i gospodarstwo rolne w Bondyrzu.

Wzory mebli produkowanych w fabrykach Spółki Czerski i Jakimowicz utrzymywały się przeważnie w konwencji ostatnich 30 lat XIX wieku. Produkowano meble w duchu klasycznych mebli giętych, z drzewa bukowego, w kolorach orzechowym³, średni orzech⁴, jasny orzech⁵, mahoniowym⁶, szarym⁷, czarnym, naturalnym⁸, imitacji dębu, matowane lub politurowane⁹.

¹ Założona w 1924 r.

² Założona w 1929 r., znajdowała się przy ulicy Zielonej 254.

³ Archiwum Państwowe w Zamościu, Czerski i Jakimowicz Fabryka Mebli Giętych i Tartak w Bondyrzu (dalej APZ, Czerski i Jakimowicz), Wzornictwo i cenniki wyrabianych mebli; 1927-1936, sygn. 175. Kolor ten podany jest w katalogu firmy z 1929 i 1937 r.

⁴ Ibidem, Kolor ten podaje jedynie katalog z 1937 r.

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem, Kolor ten podaje katalog firmy zarówno w 1929 i 1937 roku.

⁷ Ibidem, Kolor szary podaje katalog z 1937 r.

⁸ Ibidem, Ten kolor podaje katalog z 1929 r., natomiast katalog z 1937 r. podaje kolor jasny-naturalny.

W 1929 r. oferowano jedynie trzy rodzaje kształtów siedzeń: okrągłe¹⁰ i owalne¹¹, sercowe, a w 1937 r. już cztery rodzaje: okrągłe¹², owalne¹³, trapez, podkową. Wszystkie krzesła, fotele, kanapy i taborety były wykonywane w dwóch wariantach: z siedzeniami deseczkowymi¹⁴ lub z siedzeniami wyplatnymi trzcina. Siedzenia deseczkowe były odporne na działanie wilgoci i gorąca.

Siedzenia i oparcia mogły być dodatkowo: wytłaczane, intarsjowane¹⁵, perforowane dziurkowane lub wycinane¹⁶. W niektórych modelach krzesel występowały tzw. porączki, czyli wzmocnienia łączące siedzisko z nogami. Zwykłym połączeniem nóg krzesel jest obręcz. Aby wzmocnić nogi i dodatkowo połączyć je z siedziskiem wykonywano również tzw. begi w kształcie łuku¹⁷ lub begi patentowe¹⁸. Siedzenie i obręcz mogły być przykręcone śrubami zaopatrzonymi w mutry.

Meble zmontowane sprzedawano pakowane w papier i słomę. Na eksport wysyłano meble demontowane, pakowane w papier w skrzyniach drewnianych lub belach z juty.

W swoich katalogach i broszurach reklamowych firma zamieściła łącznie powyżej 1000 modeli mebli w tym: bujaki, meble dziecięce, etażerki, fotele, garnitury salonowe, kanapy, kosze, krzesła, kwociarki, sanki, stoły, taborety, umywalki i wieszaki. Niektóre z tych modeli to powtórzenia wzorów największych koncernów mebli giętych, inne to indywidualne wzory Spółki Czerski i Jakimowicz.

Siedziska

Katalog firmy z 1929 r. wymienia 18 rodzajów siedzisk, a katalog z 1937 r. podaje aż 62 ich rodzaje. Wachlarz motywów dekoracyjnych był różnorodny począwszy od zupełnie gładkich, poprzez delikatne, wytłaczane lub perforowa-

⁹ Politura (łac. *politura* wygładzanie, polerowanie), roztwór szelaku w spirytusie z dodatkiem czasami innych substancji żywicznych; służy do ostatecznego wykończenia wyrobów gł. z drewna, poprzez nakładanie przeważnie tamponem z waty owiniętej płótnem kolejnych warstw polityry, początkowo gęstszej, a później coraz rzadszej: rozpuszczalnik ulatnia się i zostaje cienka warstwa polityry nadająca połysk powierzchni: politura nie rozpuszcza się w wodzie, ale pod wpływem wilgoci matowieje, może być bezbarwna lub zabarwiona na różne odcienie: używa się do tego różnych barwników oraz różnych gatunków szelaku lub aniliny: politura używana jest od końca XVIII w., rozpowszechniła się w XIX wieku.

¹⁰ O średnicy 40 cm.

¹¹ O wymiarach 40×36 cm, lub 42×39 cm.

¹² O średnicy 37cm lub 41 cm.

¹³ O wymiarach: 37×40 cm i 40×42 cm.

¹⁴ APZ, Czerski i Jakimowicz, Wzornictwo i cenniki... W katalogu firmy z 1929 r. nazwane jako „siedzenia i oparcia wykonywane z fornieru”.

¹⁵ Ibidem, W katalogu z 1929 r. nazwane jako wypalane, a z 1937 r. jako palone.

¹⁶ Taka nazwa podana jest w katalogu firmy z 1929 r. dla określenia sposobu zdobienia oparcz krzesel nr 50 i nr 70.

¹⁷ Wtedy jedno krzesło wzmocniano czterema łukami.

¹⁸ Begi patentowe w Katalog Czerski Jakimowicz, 1937, s.22.

ne motywy geometryczne, aż do skomplikowanych kwiatowych deseni secesyjnych. Na szczególną uwagę zasługują dekoracje rombowe¹⁹, szachownicowe²⁰ oraz popiersia i sylwetki górali na tle gór²¹ świadczące o dążeniu do stworzenia własnej stylistyki.

Oparcia

Oparcia stanowiły przeważnie komplet z siedziskiem. Dekorowano je więc identycznym ornamentem, ale w zmienionych proporcjach. Oparcia mogły być wytłaczane, wypalane, wycinane lub intarsjowane. W niektórych przypadkach do jednego rodzaju siedziska proponowano dwa rodzaje oparcz zachowując te same motywy zdobnicze, a zmieniając jedynie nieznacznie ich kształt²².

Krzesła

Katalogi z 1929 i 1937 r. podają łącznie 50 modeli krzesel. Wysokość produkowanych wzorów to 78-95 cm, a średnica siedziska 35-36 cm. Różnorodność oferowanych modeli świadczy o dojrzałości produkcji. Kilka wariantów tego samego wzoru zapewniała możliwość dobrego wyboru mebla adekwatnego dla potrzeb kupującego.

Porównując katalogi Spółki Czerski i Jakimowicz oraz katalogi Thoneta znajdujemy wiele analogii i podobieństw. Wzór nr 14 i 18 skopiowany przez firmę z nielicznymi tylko zmianami, takimi jak dodatkowe porączki²³ i różnego rodzaju warianty siedzisk to typowy przykład korzystania z doświadczeń innych działających dłużej na rynku firm mebli giętych.

Wierne naśladownictwo dotyczy też krzesła Nr 42, które w katalogu Thoneta ma Nr 297. Ten sam model produkowała również fabryka w Noworadomsku jako krzesło Nr 313²⁴.

Fotele

Firma Czerski i Jakimowicz produkowała 2 rodzaje foteli, w zależności od ich przeznaczenia. Fotele do siedzenia oraz fotele do bujania tzw. bujaki²⁵.

¹⁹ APZ, Czerski i Jakimowicz, Wzornictwo i cenniki... Wzór Nr 57 i Nr 136 z katalogu firmowego z 1937 r.

²⁰ Ibidem, Wzór Nr 61 z katalogu firmowego z 1937 r.

²¹ Ibidem, Siedziska wraz z oparciami Nr 206, 207, 208, 209 z katalogu firmowego z 1937 r.

²² Ibidem, Przykładem jest tu siedzisko Nr 12 1\2 i oparcia Nr 12 a i 12 b z katalogu firmowego z 1937 r.

²³ W katalogu firmowym z 1929 r. wzory krzesel nr 14 i 18 posiadają porączki, które w katalogu Thoneta z 1904 r. nie występują.

²⁴ Katalog firmowy fabryki w Noworadomsku z 1912 r.

²⁵ Bujak – siedzisko umożliwiające huśtanie się do przodu i do tyłu; wśród różnych konstrukcji tego mebla do najbardziej rozpowszechnionych należą siedziska wsparte na wygiętych płozach, m.in. kołyski znane już w starożytności i średniowieczu: zastosowanie

Łącznie proponowano 47 modeli. Wśród foteli do siedzenia wykonywano również fotele na śrubie czyli fotele obrotowe.

W dużej mierze są to wzory Thoneta nieznacznie tylko zmodyfikowane, albo zapożyczenia z innych firm polskich mebli giętych. Model Nr 1 firmy Czerski i Jakimowicz jest ładząco podobny do modelu Nr 3 z katalogu Thoneta. To samo dotyczy fotela z wachlarzowatym oparciem Nr 6²⁶ i Nr 23²⁷ oraz fotela Nr 23 i Nr 24 wzorów Michaela Thoneta.

Stoły

Oferowano dwa rodzaje stołów: stoły pomocnicze oraz tradycyjne stoły służące do codziennych czynności. Produkowano stoły o blatach prostokątnych i kwadratowych oraz blatach w kształcie koła. Stoły produkowano w tych samych kolorach co inne meble gięte. Niektóre z nich mogły stanowić komplet z garniturami salonowymi.

Wśród około 30 propozycji model Nr 803 firmy Czerski i Jakimowicz i Nr 221 w katalogach Thoneta są identyczne. Różnica pomiędzy nimi polega jedynie na delikatnej zmianie proporcji elementów dekoracyjnych.

Garnitury salonowe

Na garnitur salonowy składała się kanapa i dwa różne w kształcie fotele. W połączeniu ze stołem można było dowolnie dobierać poszczególne elementy danego kompletu. Wykonywano je w dwóch wersjach: drewnianej i drewniano-tapicerowanej. Proponowano około 60 różnych modeli. Skromniejsze, drewniane zakupowano do pomieszczeń jadalnych, zaś tapicerowane z dowolnym obi-

plóz do mebli do siedzenia najpowszechniej rozwinęło się w Ameryce i w Anglii: uczynił to po raz pierwszy w poł. XVIII w. B. Franklin, dodając płozy do krzesła typu Windsor: produkcję tego typu siedzisk podjęto w Bostonie na pocz. XIX w.: pierwszym modelem był fotel Boston rocker z poręczami i siedzeniem wygiętymi równoległe do płóz, co dawało dużą wygodę; w poł. XIX w. powstał np. Lincoln rocker; w poł. XIX w. z wysokim prostym, tapicerowanym oparciem przechodzącym w siedzenie, z podłokietnikami na poręczach; w drugiej poł. XIX w. rozpoczęła się masowa produkcja takich mebli w Anglii, gdzie powstała m.in. tzw. *crinoline rocking* - odmiana dla kobiet w krynolinach, z niskim siedzeniem, owalnym oparciem i krótkimi poręczami; ok. 1870 r. powstała w Ameryce nowa konstrukcja bez płóz, zwana *platform rocker*, w Anglii zwana *swing rocking chair*, która pozwalała huścić się na stałej podstawie (siedzenie zawieszane na prętach), próbowano także zastosować specjalne sprężyny, metalowe ramy, resory itp., lecz bez większych rezultatów; do ciekawych rozwiązań konstrukcyjnych należy też amerykański patent zwany *spring lubsitting chair*, na którym można kołysać się do przodu, tyłu i na boki (siedzenie osadzone na jednym czopie); w poł. XIX w. po raz pierwszy zastosowano płozy z metalu oraz z giętego drewna; wśród licznych konstrukcji mebli na biegunach wykonanych przez firmę Thoneta, warto wymienić także bujak dziecięcy z 1900 r. wykonany z jednej giętej płyty oraz bujak zwany *martwą naturą* z rur stalowych (1988 r.).

²⁶ APZ, Czerski i Jakimowicz, Wzornictwo i cenniki... Katalog firmy Czerski i Jakimowicz z 1937 r.

²⁷ Katalog firmowy fabryki w Noworadomsku z 1912 r.

ciem wybieranym przez klienta przy zamówieniu do pomieszczeń dziennych i salonowych.

Meble dzieciinne

Po raz pierwszy gięte meble dla dzieci ukazały się w katalogach Thoneta²⁸. Były to krzeselka, stoliki, kanapy, różnego rodzaju krzesła do karmienia²⁹, foteleki do bujania, kołyski, łóżeczka oraz meble dla lalek. Bogaty asortyment tego rodzaju mebli podaje także katalog fabryki mebli giętych w Noworadomsku z 1912 r. oraz suplement katalogu „Mazowia” z 1927 i 1930 r.³⁰

Także firma Czerski i Jakimowicz produkowała meble na wyposażenie pokoi dziecięcych. Był to np. fotel na biegunach Nr 212, fotel do karmienia Nr. 367, stół okrągły do zabawy Nr 866 i krzeselko z wachlarzowatym oparciem Nr 870³¹.

Ponadto firma produkowała też sanki dla dzieci oznaczone Nr 963, nr 961 i Nr 962³². Były to sanki drewniane na żelaznych płozach; dla dzieci młodszych wersja z oparciem, dla starszych bez oparcia.

Patenty i świadectwa ochronne.

Archiwum Państwowe w Zamościu jest w posiadaniu trzech dokumentów będących świadectwami ochronnymi różnego rodzaju sprzętów z drewna oraz ulepszeń technologicznych wytwarzanych przez fabrykę mebli. Jedno z nich dotyczy sprzętu do siedzenia zgłoszonego 24 sierpnia 1936 r., a zarejestrowanego w Urzędzie Patentowym w Warszawie 30 listopada 1936 r.³³

Wzór niniejszy dotyczył sprzętu do siedzenia takiego jak, np. krzesło, taboret, fotel, który od znanych mebli różnił się odmiennym kształtem narządu usztywniającego nogi sprzętu. Innowacja wzoru polegała na tym, że nogi były usztywnione za pomocą pałaka w kształcie litery U, przy czym ramiona tego pałaka wygięto wewnątrz, tworząc przewężenie, a oba jego końce przymocowano do nóg krzesła. Pałak owy posiadał tę zaletę iż można na nim było zawiesić np. kapelusz, przesuując go w położeniu odwróconym przez przewężenia pomiędzy końcami pałaka. Sprzęty do siedzenia zaopatrzone w usztywnienie tego rodzaju nadawały się zwłaszcza do lokalów publicznych, np. cukierni, restauracji itd. umożliwiając zachowanie klientowi nakrycia głowy przy sobie³⁴.

²⁸ Szczególnie bogaty asortyment podaje katalog Thoneta z 1904 r.

²⁹ Na przykład na kółkach.

³⁰ APZ, Czerski i Jakimowicz, Wzornictwo i cenniki..., op. cit., Wyciąg z katalogu głównego „Mazowia” Fabryka mebli giętych w Radomsku.

³¹ Ibidem, Katalog firmowy z 1929 r.

³² Ibidem, Katalog firmowy z 1937 r.

³³ APZ, Czerski i Jakimowicz, Świadectwa ochronne. Patenty. 1936-1940, syg. 19, s. 3-6.

³⁴ Tego rodzaju poręcznik na kapalusz produkowała również firma „Mazowia” Noworadomsk z modelem krzesła Nr 266.

Kolejny patent spółki zgłoszony został 13 października 1936 r., a zarejestrowany 30 kwietnia 1937 r.³⁵ Był to wzór na składany wieszak do ubrań. Miał on na celu znaczne potanieenie produkcji i uproszczenie jego konstrukcji. Dodatkowym atutem nowego wzoru był fakt, iż po złożeniu zajmował on bardzo mało miejsca.

Wieszak ten składał się z dwóch jednakowego zupełnie kształtu połówek połączonych ze sobą przegubowo. Oś przegubu wieszaka stanowił zagięty koniec dolny haczyka, osadzony w uchwatym pałaku, obejmującym obie połówki wieszaka. Każda z tych połówek posiadała uskok, tworzący tzw. oporek, ograniczający wzajemny ruch obrotowy obu połówek sprzętu. W położeniu bowiem całkowitego rozłożenia wieszaka uskok każdej z jego połówek opierał się o krawędź pałaka.

Wzór użytkowy nr 8426 zarejestrowano 3 lipca 1940 r.³⁶

Przedmiotem jego było krzesło, nazwane krzesłem do pracy dla robotników. Różniło się od innych głównie tym, że oparcie jego było osadzone przegubowo. Owo oparcie przymocowano albo do specjalnego wspornika, albo do przedłużenia tylnych nóg krzesła. W przypadku przymocowania przegubowego oparcia do wspornika, wspornik ten począwszy od poziomu siedzenia był wygięty wklęsłe ku tyłowi. Ponadto krzesło to różniło się od innych wzorów głównie tym, że właściwe siedzenie z dytki zajmowało tylko środkową część powierzchni siedzenia, a krawędzie jego były wykonane z drzewa. Ponieważ oparcie krzesła przymocowano przegubowo do specjalnego wspornika, a to z kolei do drewnianej ramy siedzenia i do poprzeczki toteż oparcie krzesła zaopatrzone w uchwyty, obejmujący z dwóch stron wspornik, przy czym poprzez uchwyty ten i wspornik przesunięta była tzw. ośka.

Innowacja całego wzoru polegała na tym, że oparcie krzesła dało się przechylać dookoła tej osi o pewien kąt. Cechą charakterystyczną wspornika było jego wklęsłe wygięcie ku tyłowi, począwszy od poziomu siedzenia ku górze.

Świadectwa ochronne dotyczą również znaków towarowych. Tylko znaki zarejestrowane w Urzędzie Patentowym podlegały ochronie prawnej, co miało zabezpieczyć produkty danej firmy przed plagiatami wykonywanymi przez innych producentów³⁷.

Zamojskie Archiwum posiada dwa świadectwa ochronne na znaki towarowe firmy Czerski i Jakimowicz. Pierwsze z nich to znak firmowy z dnia 15 marca 1935 r.³⁸ Znak ten przedstawia młodego mężczyznę z uniesionym ku górze kolanem i wyciągniętymi dłońmi na wysokości klatki piersiowej, w których trzyma obręcz. Obok lewej stopy i nad głową gitarza na czarnym zaokrąglonym pasie widnieje biały napis wykonany wielkimi literami MADE IN PO-

³⁵ APZ, Czerski i Jakimowicz, Świadectwa ochronne... op. cit., s. 9-13.

³⁶ Ibidem, s.14-21.

³⁷ Urząd Patentowy R.P. rejestrował znaki towarowe na podstawie dekretu z dnia 4 lutego 1919 r. O ochronie znaków towarowych (Dz. P.P.P. Nr 13, poz. 139), a od 1924 r. na podstawie ustawy z dnia 5 lutego 1924 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 306, art. 107-148).

³⁸ APZ, Czerski i Jakimowicz, Świadectwa ochronne... op. cit., s.1-2.

LAND. Granice znaku wyznacza czarny, gruby okrąg przy którego brzegach wpisano czarnymi dużymi literami nazwę firmy CZERSKI I JAKIMOWICZ. Giętarza potraktowano dość schematycznie, bardziej modernistycznie.

Znak ten przeznaczony był na oznaczenie mebli giętych, a w szczególności krzeseł, foteli, stołów, taboretów, mebli stolarskich oraz wyrobów z fornierów klejonych i prasowanych. Firma zastrzegła sobie ochronę znaku w zestawieniu kolorów czarnego i białego z czerwonym.

Drugie, to świadectwo ochronne znaku firmowego z dnia 28 września 1936 r. Kozielniki³⁹. Znak ten przedstawiał młodego jelenia na tle lekko górzystego krajobrazu. Całość umieszczona była w okręgu zamkniętym przez wąski prostokąt, w którym wielkimi literami wpisano nazwę KOZIELNIKI. Wzór sygnatury wykonano w kolorze czarno-białym.

Znak ten zarezerwowano dla takich towarów jak: meble gięte i stolarskie, wyroby z dykty, z fornierów klejonych i prasowanych, a w szczególności sedesów klozetowych, oraz wyrobów z drzewa, jak wieszaki, ramiączka, zabawki i meble składane.

ANEKS

Świadectwo ochronne na wzór użytkowy nr 8426, 3 lipca 1940

Przedmiotem wzoru jest krzesło, zwłaszcza krzesło do pracy dla robotników.

Krzesło różni się od znanych głównie tym, że oparcie jest osadzone przegubowo.

W myśl wzoru oparcie to jest przymocowane bądź do specjalnego wspornika, bądź do przedłużenia tylnych nóżek krzesła. Ponadto w przypadku przymocowania przegubowego oparcia do specjalnego wspornika, wspornik ten począwszy od poziomu siedzenia jest wklęsłe wygięty nieco ku tyłowi. Niezależnie od powyższego krzesło wg wzoru różni się od znanych głównie tym, że właściwe siedzenie z dykty zajmuje tylko środkową część powierzchni siedzenia, natomiast krawędzie siedzenia są wykonane z drzewa.

Na załączonym rysunku uwidocznione są dwie postacie wykonania krzesła według wzoru, przy czym *fig. 1-3* przedstawiają widok z boku, z tyłu i z góry jednej postaci wykonania tego krzesła, a *fig. 4-6* także widoki drugiej postaci wykonania krzesła według wzoru.

Krzesło wg. *fig. 1-3* różni się od znanych tym, że oparcie *1* jest przymocowane przegubowo do specjalnego wspornika *2*, przymocowanego do drewnianej ramy *3* siedzenia i ewentualnie do poprzeczki *4*. Oparcie *1* jest w tym celu zaopatrzone w uchwyt *5*, obejmujący z dwóch stron wspornik *2*, przy czym po przez ten uchwyt i wspornik przesunięta jest ośka *6*.

Oparcie *1* daje się zatem przechylać dookoła tej osi o pewien kąt. Cechą charakterystyczną wspornika *2* jest jego wklęsłe wygięcie ku tyłowi, począwszy od

³⁹ Ibidem, s. 7-8.

poziomu siedzenia ku górze. Właściwe siedzenie 7 jest wykonane z dykty i jest przymocowane do drewnianej ramy 3.

Krzesło przedstawione na fig. 4-6 różni się od krzesła według fig. 1-3 tym, że przegubowe oparcie 1 jest przymocowane nie do specjalnego wspornika 2, lecz do przedłużenia tylnych nóg 9. Oparcie 1 jest przymocowane do obu przedłużeń 8 za pomocą osiek 10, osadzonych w okuciach 11.

[w tym miejscu załączono rysunek krzesła]

Zastrzeżenia ochronne.

1. krzesło, zwłaszcza krzesło do pracy dla robotników, znamienne tym, że jest zaopatrzone w przegubowe oparcie 1, przymocowane bądź do specjalnego wspornika 2, przytwierdzonego do siedzenia i ewentualnie do poprzeczki 4, bądź też do przedłużenia 8 obu tylnych nóg 9.

2. krzesło według zastrzeżeń 1 zamienne tym, że wspornik 2 przegubowego oparcia 1 jest wklęsłe wygięty ku tyłowi, począwszy od poziomu siedzenia.

3. krzesło według zastrzeżeń 1, znamienne tym, że oparcie 1 jest zaopatrzone w uchwyt 5 obejmujący wspornik 2 z obu stron, przy czym po przez ten uchwyt i wspornik jest przesunięta ośka 6, stanowiąca oś przegubu oparcia.

4. krzesło według zastrzeżeń 1, znamienne tym, że oparcie 1 jest zaopatrzone w dwa okucia 11 z oškami 10, osadzonymi w przedłużeniach 8 tylnych nóg 9 krzesła.

5. krzesło według zastrzeżeń 1, znamienne tym, że właściwe siedzenie 7 jest wykonane z dykty, zajmuje tylko część powierzchni całego siedzenia i jest przymocowane do ramy 3 wykonanej z drzewa.